

ERMENİSTAN'DA YAKLAŞAN ERKEN SEÇİMLER

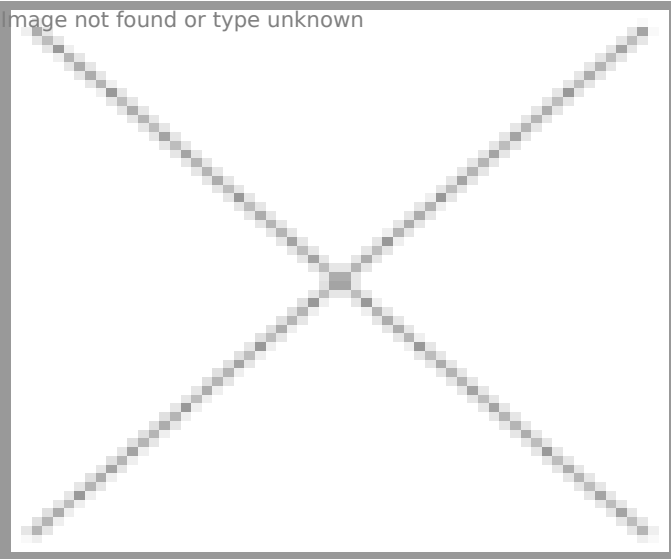
Tutku DİLAVER

Analist

Ermenistanda seçimler yaklaştıkça siyasi ortam gitgide geriliyor. Dağlık Karabağın Azerbaycan tarafından kurtarılmasının ardından işgalci olduğu bölgeleri terk etmek zorunda kalan Ermenistanda durumun tek suçlusu Başbakan Nikol Paşinyan olarak gösteriliyor. 1990lı yıllarda işgale liderlik eden eski Ermenistan Cumhurbaşkanı Robert Koçaryan ve Serj Sarkisyan gibi isimler, Başbakan Paşinyana muhalefet edenlerin en başında geliyor.

10 Kasım mutabakatının imzalanmasının ardından parlamentoyu basıp Parlamento Başkanına linç girişimiyle başlayan sürece, Koçaryan ve Sarkisyanın yanı sıra eski istihbarat şefi Arthur Vanetsyan liderlik etti. Dağlık Karabağ savaşında İskender füzelerinin kullanılıp kullanılmadığıyla ilgili iddiaların, ordu ile hükümet arasında krize dönüşmesini takiben, Ermenistan Cumhurbaşkanı'nın da Başbakanı yalnız bırakması erken seçimleri kaçınılmaz hale getirdi.

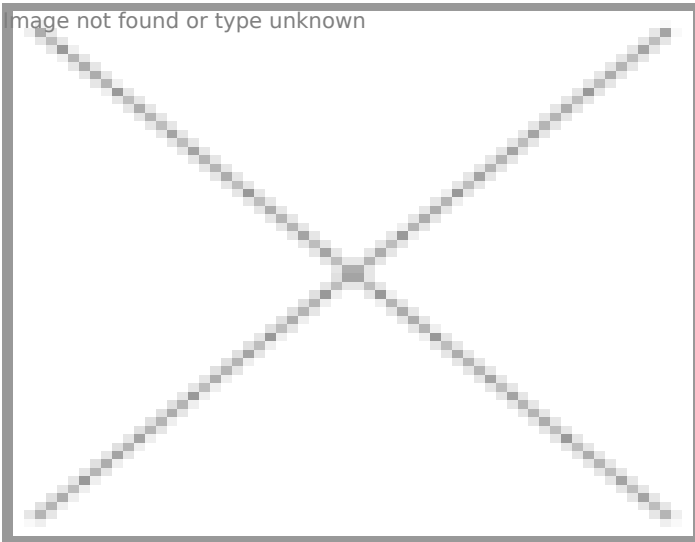
31 Mayıs'ta Merkez Seçim Kuruluna verilen listelere göre 23 parti ve 4 ittifak 132 koltuklu parlamento için yarışacak. Hatırlanacak olursa, 2018'de Nisan Devrimi sonrasında yapılan erken seçimlerde şuan ki Başbakan Nikol Paşinyanın Partisinin de içinde bulunduğu ittifak 132 koltuğun 83'ünü kazanarak iktidar olmuştu^[1].

Muhalefette, Gagik Tsarukyanın başında bulunduğu Müreffeh Ermenistan Partisi 26

koltukla birinci, Aydınlık Ermenistan Partisi 17 koltukla ikinci olmuştu. 8 de bağımsız vekil bulunmaktaydı.

Seçim öncesi yapılan ittifaklara göre Paşinyanın partisi Sivil Sözleşme (Civil Contract), geçen seçimin aksine, bu seçime Benim Adımım (My Step) koalisyonu olmadan katılacak. Geçen seçimlerde koalisyon içinden 57 koltuk Sivil Sözleşme partisinin olmuş, 22 koltuk bağımsız adayların, 4 koltuk ise Misyon Partisinin olmuştu. Bugün ise bu ittifakın dağıldığı görülüyor. Ancak Paşinyanın partisine iki oligarkı kattığı anlaşılıyor.[2] Bu isimlerden biri eski Birleşik İşçi Partisi lideri ve tütün ithalatçısı Gurgen Arsenyan. Diğeri ise 1990lı yıllarda Hırsız Baronlar arasında sayılan iş adamı Khachatur Sukiasyan. Sukiasyanın Paşinyanla geçmişinin ise her ikisinin de Levon Ter-Petrosyanın partisini desteklediği döneme dayandığı anlaşılıyor. Zira Sukiasyanın siyasi geçmişine bakıldığında da Paşinyanın hapse atılmasına varan 2008 seçimleri protestolarından sonra hakkındaki suçlamalar nedeniyle Ermenistana uzun süre dönemediği görülüyor.[3] Öte yandan bu 2 ismin listelere girmiş olması, Paşinyanın Kadife Devrim ilkelerinden taviz verdiği şeklinde yorumlanıyor[4]. Bu durumda Paşinyanın popüleritesi de giderek düşüyor. Keza Şubat ayında %33 olan kamuoyu desteği Mayıs ayında yapılan kamuoyu yoklamalarında %22.9a kadar gerilemiş durumda[5].

Paşinyanın karşısında siyasi rakibi

Robert Koçaryanın başını çektiği Ermenistan İttifakında ise Ermenistan Diriliş partisi ve Ermeni Devrimci Federasyonunun birlikte hareket ettiğini görülüyor. Geçtiğimiz günlerde Koçaryan eski cumhurbaşkanlarının birlikte hareket etmeyeceğini ve herkesin kendi adına yarışacağını açıkladı. Nitekim Ermenistan ittifakında Serj Sarkisyan ya da Levon Ter Petrosyan bulunmuyor. 2018 seçimlerinde % 3.89 oy alarak baraj altında kalan EDFnin son yapılan kamuoyu yoklamalarına göre Ermenistan ittifakı oylarına etkisinin 1-2 puan arasında olacağı görünüyor. Keza Ermenistan İttifakının Mart ayında %5.9 olan oy oranı, ittifaklarla birlikte önce %14.3e sonra da %17.5e çıkmış olarak durumda.

Bir başka tarafta Eski istihbarat şefi Arthur Vanetsyan ve eski Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan yer aldığını görüyoruz. Hatırlanacağı üzere, Paşinyan iktidarı içerisinde istihbarat şefliği yapan ve adı Paşinyanla birlikte görevi kötüye kullanma iddialarına karışan Vanetsyan, istifasının ardından muhalif kampa katılmıştı. İstifasının hemen ardından Karabağa giden ve daha sonra Eçmiadzinle görüşmeler yapan Vanetsyan, çok

kısa süre sonra kendi partisini kurarak siyasete girdi. Ancak Vanetsyanın Vatan Partisi kamuoyundan beklediği desteği göremedi. Bu nedenle seçimlere Serj Sarkisyanın Cumhuriyetçi Partisiyle ittifak kuruldu. Vanetsyan, Sarkisyan ittifakında dikkat çeken nokta ise ittifak liderinin Sarkisyan değil, Vanetsyan olması. Öte yandan ittifakın önemli destekçilerinden biri de Sarkisyanın damadı, eski Vatikan Büyükelçisi Mikael Minasyan. Bu noktada Minasyanla ilgili son gelişmeden bahsetmek gerekiyor. Zira Minasyan son günlerde Azerbaycan-Ermenistan arasında sınır meseleleriyle alakalı olduğu iddia ettiği bir belgeyi internete sızdırarak, Paşinyanın son anketlerdeki puanlarının düşmesine neden oldu. Bu açıdan Ermenistan siyasetinin geldiği nokta, seçimi kazanmak için her yolun mubah olduğu anlayışının hâkim olduğunu gösteriyor.

Şuanda Mecliste bulunan Müreffeh Ermenistan Partisinin lideri Gagik Tsarukyanda herhangi bir ittifak içerisinde olmayacaklarını açıkladı. Son yapılan anketler Müreffeh Ermenistan Partisinin oylarından da Ermenistan ittifakına oy kayması yaşanmış olabileceğine işaret ediyor.

Ermenistanın ilk Cumhurbaşkanı Levon Ter Petrosyan da bir ittifak içinde gözüküyor. Zira kendisi eski cumhurbaşkanlarının ikisine de ittifak teklifinde bulunmasına rağmen olumlu hiçbir cevap alamamıştı. Dolayısıyla o da bir ittifak içerisinde olmadan seçime girecek.

Yapılan anketlere göre Ermenistanda seçmen şu andaki herhangi bir lidere hükümet kurmasına yetecek kadar güvenmiyor gibi görünüyor. Paşinyanın partisi hala en yüksek oy oranına sahip ancak bu tek başına hükümet kurması için yeterli bir oy oranı değil. Bu da tek başına iktidar olmasını sağlayacak oyu alamayacağını, en yüksek oyu alsa dahi bir hükümet kuramama riski olduğunu gösteriyor. Son anketlere göre seçim senaryosunda parlamento koltuk dağılımında Sivil Sözleşme Partisi 57 ila 61 koltuk arasında bir koltuk sayısına sahip olabilir gibi görünüyor. Ancak Ermenistanda iktidar olabilmesi için parlamentoda %57 koltuk oranı kazanmak gerekiyor.

Seçim Atmosferinde Tartışma konuları

Ermenistanda seçim sürecine kısaca göz atarsak, aslında oldukça gergin bir havanın hakim olduğunu söyleyerek başlayabiliriz. Zira seçimlerde en önemli konunun Dağlık Karabağ olduğunu görüyoruz. Zira Ermenistanı hepimizin bildiği üzere erken seçimlere götüren de Dağlık Karabağ yenilgisi oldu. Dolayısıyla bu seçimlerde sandığa gidenin de sandıktan çıkacak olanın da Dağlık Karabağ bağlantılı olduğunu söylemek mümkün.

Ermenistanın Başbakanı Nikol Paşinyana ülke içinde yöneltilen bütün eleştiriler ve muhalif partilerin bütün vaatleri de tamamıyla bu konu etrafında şekilleniyor. Muhalif kesimin önemli bir kısmı tüm süreçten ve 10 Kasım mutabakatından Nikol Paşinyanı sorumlu tutuyorlar.

Bu noktada bir haftadır Azerbaycan-Ermenistan sınırında yaşanan gelişmelerden de bahsetmek lazım. Bu durum anketleri etkileme potansiyeli içerdiği için bu kadar büyük bir tepki ile karşılandı. Yani Ermenistan sınırında sanki bir Ermenistana yönelen tehdit varmış

gibi bir algı yaratılması durumu, Başbakan Paşinyana duyulan güvenin azalmasıyla paralel diyebiliriz.

Ermenistan seçimlerinde kilit öneme sahip olan konu, Ermenistanda yeni seçilecek kişi her kim olursa olsun, 10 Kasım'da imzalanan mutabakata ve bu mutabakatın uygulanmasına sadık kalması. Paşinyanın yeniden seçilmesi halinde, bütün itirazlarına rağmen, anlaşmayı uygulamaya yönelik adımlar atması beklenebilir. Öte yandan Paşinyanın hükümet kuramaması durumunda yerine gelecek siyasetçinin Dağlık Karabağ konusundaki olumlu bir tavır takınmaya isteksiz olacağı şimdiden öngörülebilir.

[1] Observation of the early parliamentary elections in Armenia, *PACE*, 21 Aralık 2019, <https://res.elections.am/images/doc/PACE09.12.18.pdf>.

[2] Ani Mejlumyan, Party lists for Armenian elections offer some surprises, *Eurasianet*, 27 May 2021, <https://eurasianet.org/party-lists-for-armenian-elections-offer-some-surprises>.

[3] Khachatur Sukiasyan, *Armeniapedia*, erişim 2 Haziran 2021, http://www.armeniapedia.org/wiki/Khachatur_Sukiasyan.

[4] Mejlumyan, Party lists for Armenian elections offer some surprises.

[5] Pre-election Surveys, Gallup, erişim, 2 Haziran 2021, <https://gallup.am/reports/>

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM (I) katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.
<https://avimbuiter.org/en/forum/ERMENISTAN-DA-YAKLASAN-ERKEN-SECIMLER>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır